

(CU PREA'NALTA VOE)

GAZETA

DE

TRANSILVANIA.

БРАШОВ

Nro. 1.

12. Martie 1838.

Prețul прендмерациї динпреднз кѣ Фоеа литерарз ести пзнз ла 1. Ъвие 2 Фл. к. м. iar' кѣ поста 2 Фл. 24. кр. к. м.

ТРАНСИЛВАНИА.

Брашов 22. Март. Антр'о четате аша маре, кѣм есте а ноастрз, фѣсерзм лисциї антр'зета ан де петрекнїи театрале. — Дар' че екѣрие, кѣнд възрзм дин ноѣ театрѣа дѣкис шї о социетате де дилетанциї адзнатз дин Жвнїи шї дин Фрѣмоаселе челе алесе але четзциї жѣкѣна кѣ андзмзнаре вредникз де тоатз лѣзда!

Анѣлѣ Са К. К. апостолеаска Мзрїре саѣ андѣрат прин преа'налта са хотзрѣре дин 20. Февр. а. к. пе домнѣа сѣперинтендентѣа релицїи реформате дин Трансилванїа Іо а н а н тѣа дин деосїкїтз грацие ал дѣрѣи кѣ кзрциї ебїлїтаре.

Фзгзраш 18. Март. Астззї пѣла 8 чеасѣрї неѣѣ антїмпїнат ан орашѣа нострѣ о антѣмпларе анфрїкошатз де фок, прин каре пе аннѣз кѣтева касе че сз топїрз, саѣ фзкѣт шї треї прѣнїи жѣрѣа флакзрїлор.

УНГАРИА.

Бѣда 9. Март. Анфрїкошата антѣмпларе, че о ащепта лзкѣиторїи дин каселе де пе аннѣз дѣнзре сосі. Ла 6. а лѣнїи ачестїа ешї дѣнзрѣа дин цзрмѣрїле сале де кзтрз Бѣда, шї крескѣнд възѣнд кѣ окїї, анѣндѣз злїцїале жѣр ампрежѣр. Мѣлате фамїлїи тре-бѣрз сѣ'шї нзрзсаккз лзкѣшѣрїле сале шї сз се мѣте ан алтеле маї сїгѣре. Пе злїци шї ан пїаца дела Бѣда беке змѣлз лзкѣиторїи кѣ лѣнтрїле. Астззї рзгѣфлз нзпзсѣтѣциї маї шор; пентрѣ кѣ ан ноаптеа треѣтз антѣпѣс сз сказз знѣмѣа дѣнзрїи шї їсѣрѣа слолор олз ѣе. Аша есте нзѣѣде кѣмкз вѣте сѣцїн ѣомѣ скзпа де ачест нзкѣз.

СПАНИА.

Анѣїїнѣзрїле де бїрѣнѣз а Реѣентѣа Іза-белїи ампротїва претендентѣаѣ де трон Дон Карлос сз амѣлцескѣ. Ла 19. Февр. Це-нералѣа Флїнтер рїсїнї де тот оѣрїле карлї-стїче комѣндате де Іара, принѣнд 1600 шї оморѣнд 200 дин трѣншїи. Дон Басїлїо (ѣн попз фзкѣт генерал ан партеа лѣї Дон Кар-лос.) Анкѣ аѣ сѣферїт о пердере крѣнтз. Це-нералѣа Нарѣаец аѣ трїмїс пе Брїгадѣрѣа Ма-царредо ла Мадрїд, ка сз анѣїїнѣзѣ пе гѣ-вернѣ, кѣмкз дѣнѣа пзнз ан прїмзварз ва маї пѣне ан пїчоаре 12,000 де пѣдѣстрашї шї 1500 кзлзрашї, дѣкѣмѣа гѣвернѣа сз вѣ анвої ла знеле сфатѣрї каре ле ва да ел.

Ан Кортеѣ *) дин 14. Февр. ла Мадрїд саѣ фзкѣт чеа маї маре тѣрѣѣраре, каре ант-ре алте мѣлате аѣ арзтат че фелїѣ де сїм-тїменте шї планѣрї адѣсерз апзрзторїи капї-талїи Спанїи ан мїжлокѣа адѣнзрїи нацїо-нале. Поате фї нерѣшїнаре маї неѣзїтз, дѣ-кѣт а антзрї, кѣмкз Мїнїстерїѣа лор н'аѣ възѣмат констїтѣцїа патрїї, каре кѣпрїнсз аверїле ачелора че фѣцїрз дїннаїнтеа зчїгз-торїлор; каре їсгонї (сѣргїѣнї) неѣїновациї, маї нїнѣте де че ар фї фост анпѣтернїчїт ла ачѣеа де вѣео леѣе, каре дѣпѣтациїле про-вїнцїале ле аѣ топїт антр'ѣна кѣ їзнтеле рево-лѣцїонаре, каре пѣсз о комїсїе, ка сз вапете анѣїїнѣзрї таїнїче дѣспре пзѣрїле полїтїчѣшї а персоанелор де жѣѣеѣе, шї дела 16. Авг. 1836 пзнз ла 18. Авгѣст 1837 фзкѣ сз трагз тоате статѣрїле сѣѣт чеа маї неѣзїт дѣспотїсѣм? Нерѣшїнареа шї обрзснїчїа есте

*) Аша сз кїамз адѣнарїа оѣнїаскѣ де аколо.

мъ де німік, кзчї Мехемеда Ілі нѣ сѣ ва Ан-
кѣмѣта а мішка німік асѣпра ашзззмѣнтѣ-
рілор фѣкѣте, шїна бїне ла че вор сѣ'а скоа-
тѣ пе дѣнсѣа ачеле. Антр'ачеаста есте чева
адевѣр; пентрѣ кѣ ел нѣмаї дїн респектѣа
кѣтрѣ пѣтеріле стрейне сѣ маї пѣзѣще, ансѣ
ачеаста маї кѣ есте маї прїмеждїоасѣ дѣкѣт
дакѣ с'ар арѣта де тот вѣршмѣшѣше. Іна
дар нѣ сѣ поате преведѣа ѣнде ва сѣ сѣкѣ
лѣкрѣ кѣ Поарта. — Сѣтанѣлѣ, каре пентрѣ
пердереа фїлѣлї сѣл ал дѣїлеа есте фѣарте
трїст, сѣ паре кѣ ал маї амерїнѣз соартеа
анкѣ о лобїтѣрѣ. Фїлѣ сѣл чеа маї маре
заче грѣл де фрігѣрї шїї есте вїаца ан прї-
междїе. —

Д В Д Я Р В Д Я К Ц І Ъ.

(Пентрѣ Фѣла ачеаста.)

Дѣкрѣ маї ноѣ тотдѣодатѣ шї маї скѣмп,
маї неперѣцїт, маї нещере дїн ініміле шї мїн-
ціле ноастрѣ, маї вреднїк де немѣрїре нѣ
сѣнт ан старе а арѣта вреднїчїлор мѣї Үе-
тїторї, де кѣт аншїнцареа дѣспре ансѣш
Фѣла ачеаста а ноастрѣ полїтїкѣ; пентрѣ
каре ан зїлеле ачесте не венї слобоженїа де-
пїн дѣла аналтѣа Трон ка сѣ о пѣтемѣ
да де ачї 'наїнте не'мпедѣкацї ла о нацїе,
каре прїн антѣрѣзїереа ан кѣлтѣра дѣхѣлѣ
пѣтемѣ сѣ зїчѣмѣ, кѣмкѣ рїдїкѣ мїла іѣвї-
торїлор де оменїре дїн веакѣа нострѣ. Сѣ-
флѣте ал мѣш! гѣтѣщѣте ацї вѣрѣа тоате
сїмтїментеле чеае мѣлѣцмїтоаре анантѣа
преакѣнѣлѣ нострѣ сѣверенѣ шї пѣрїнте Фѣр-
дїнанд І-леа. Ох дар' елѣ мѣ нѣпѣдѣскѣ
преа мѣлѣте де одатѣ шї токма прїн ачѣаста
'мї преѣрмѣз кѣвантареа шї амї нѣдѣшѣ
грѣлѣ.

Үїнстїцї Үетїторї, іѣвїцї ромѣнї, іатѣ о
ангрїжїре нѣз, ѣн дар дѣосїбїт, о фачере де
бїне неперѣцїтѣ, о прїверере о пронїе пѣрїн-
цаскѣ кѣ окї ачѣрї стрѣвѣтѣтоаре асѣпрѣне
шї ла тоате лїпселе шї трѣвїнцѣле ноастрѣ!
Дѣцїереа шїнцѣлор шї а кѣношїн-
цѣлор, ампѣртѣшїереа ідеїлор ла
тоате пласеле де оаменї! стрїгѣ а-
тѣзї тоате нацїїле тоате стѣпѣнїрїле чеае
анѣзлѣпте шї пѣрїнцѣшї; мїжлоачеле ла ачѣ-
сте сѣнт кѣрїїле, лїтератѣра, скрїерїле пе-
рїодїче лѣцїте шї проповѣдѣїте ла тоцї. Нѣз
ачесте не лїпсѣа; іатѣ кѣ нї сѣл дат, шї нї
сѣл дат атѣнїї, кѣнд чѣлѣлѣлѣте нацїї кѣ ної
ампрѣнѣз лѣкѣїтоаре анкѣ аѣ амѣне сѣ кѣ
ноаскѣ, кѣмкѣ сїнгѣрѣ лѣмїнарѣа шї дѣсвол-
вїереа ідеїлор ѣнѣї попор, кѣм есте ал но-
стрѣ, поате сѣ'а пѣе ан старе а контрїбѣї
фїзїчѣше шї моралїчѣше ла фѣрїчїреа патрїей,
антр'акѣрїа сѣнѣ неам нѣкѣт шї не хѣр-
нїмѣ. Мѣлѣцмїтѣ чѣлор карїї стрїгѣ асѣзїї
кѣ глас пѣтернїк: дѣщѣантѣте шї тѣ ромѣне,
пѣшѣше анантѣ ампрѣнѣз кѣ ної, прїїлѣше

шї кѣлтївѣз ан ініма та іѣвїереа де дѣлѣа
ноастрѣ патрїе, хѣрнѣше преѣрмѣ ал хѣрнїт
шї пѣнѣз акѣм крѣдїнѣз неѣлѣтїтѣ кѣтрѣ
Преанѣлѣатѣа шї преакѣнѣлѣ тѣл стѣпѣнїторїѣ.

Шї акѣм чїне ва маї андрѣнї а зїчѣ,
кѣмкѣ ної сѣвет пѣрїнѣасѣа окротїре а мѣ-
рїтїей Касей аѣстрїаче авемѣ вѣрѣо пѣдѣкѣ дїн
афѣрѣ ан кѣлтївїереа ноастрѣ? Нѣ сѣнт ал-
теле, де кѣт де ачеле, каре ної сїнгѣрї
фѣрѣ де амѣторїѣа алтора ле пѣтемѣ шї сѣн-
тем даторї але рїдїка шї да антр'о партѣ.
Монарѣлѣ шї Компатрїоцїї ношрї нѣ шїл че
бїне маї маре неар пѣтеа фаче ан зїоа де
асѣзїї, де кѣт кѣ нї сѣ аз вѣе слобоѣз
а не лѣпта шї а пѣшї кѣтрѣ лѣмїнарѣа ноа-
стрѣ пе тоате кѣїле каре сѣнт дѣскїсе шї
анантѣа алтор' неамѣрї. Кѣ тоцїї шїл шї
прїчѣпѣ, кѣмкѣ рїнащїереа ѣнїї нацїї пе о
кале маї ѣшоарѣ шї маї скѣртѣ нѣ есте
алфѣлїѣ кѣ пѣтїнѣз, дѣкѣт прїн ансѣш лѣ-
крѣреа шї амѣогѣцїереа лїмѣей шї а лїтератѣ-
рїей сале. Да ачесте сѣ се дѣа сѣвор не'мпѣ-
дѣкат, шї ної сѣнтемѣ скѣзпѣцїї де антѣне-
рѣчїме. Тоате алте мїжлоаче сѣнт несїгѣре шї
аншѣлѣзтоаре. Негрѣшїт кѣ о лїмѣз стрейнѣз
о мащѣхѣ орї каре, рѣл не ва хѣрнї. — Шї
дїчї ар фї локѣа а воркї акѣм аплекат ла о
Фѣе полїтїкѣ ан лїмѣа нацїоналѣ че фѣло-
сѣрї поате ачѣаста сѣ адѣкѣ, ка кѣ атѣта
маї лѣмїнат сѣ се кѣноаскѣ фачереа де бїне
че о авемѣ прїн слобоженїа де ноѣ кѣцїїгѣ-
тѣ — дар ам нѣдѣжде, кѣ нїчї ѣнѣа дїнтрѣ
Үетїторїї ношрїї нѣ ва фї, каре сѣ нѣшї ан-
кїнѣїаскѣ шї сѣшї нѣмїре ачеле фѣлосѣрї кѣ
чеа маї маре вїоїчѣне. Че аѣ фѣлосїт ла тоате
неамѣрїїле ачѣеш нева фѣлосї шї нѣз — ох
еа маї мѣлѣт! Нїчї де ачѣїа нѣ крѣд сѣ фїе
мѣлѣцї антре ромѣнї, карїї сѣ зїкѣ: токма
новеле полїтїчѣшї почїл сѣ четѣскѣ кѣ мѣлѣт
маї вѣне ан лїмѣї стрейне — ох нѣ; кѣчї
фїѣше-каре шїе, кѣмкѣ ачеле нѣ сѣнт скрїсе
ан інтерѣсѣа шї амѣсѣрат трѣвїнцѣлор ро-
мѣнѣлѣшї, — фїѣшекаре траѣе фѣк ла оала сѣ;
ворѣз ромѣнеаскѣ. Ын стрейнѣ нѣ скрїе ан
лїмѣа ромѣнеаскѣ, кѣ атѣта маї пѣцїн ан
дѣхѣлѣ ромѣнеаскѣ; ѣн стрейнѣ де ар фї ан-
цѣлѣнтѣа анцѣлѣнцїлор, космополїтѣа кос-
мополїцїлор нѣ кѣноащѣ скѣдѣрїле ноастрѣ
нѣ ле сїмтѣ пе ачеле, прїн ѣрмарѣ нїчї нѣ
шїе преѣкрїе мїжлоаче амѣтѣтоаре. — Адѣвѣ-
рат кѣмкѣ антр'о партѣ де ромѣнї галло-
антр'алта ѣрманѣ ан чѣлѣлѣлѣтѣ ѣнгарѣ-
манїа орѣѣше шї неѣвѣнѣше пе о мѣлѣїме де
оаменї; дар ачѣаста бїне тот дѣла крѣщѣре
шї есте о боалѣз трѣкѣтоаре — чѣл пѣцїн кѣ
ѣн веак де оаменї сѣ трѣче, дакѣ сѣ іаѣ
преѣрѣватїѣе вѣне. Рѣсо-манїа дѣпѣз кѣм дѣ-
зїмѣ, сѣ анкѣїѣеазѣ пе ѣнеле локѣрї, дар н'аре
дїлѣганцїї мѣлѣцї шї есте маї ѣрїчѣоасѣ шї не-
трѣвнїкѣ дѣкѣт чѣлѣлѣлѣте.

Де зна ар фі сз не темемъ маї мѣлт, кѣмкз адекз гвстѣла де четїт есте пѣнз а-кѣм ла ної фортѣ пѣцин. Ачѣста о кѣноа-щемъ кѣ тоцїї, прїчина анкз оцїмъ. Шкоа-леле ноастрѣ пѣцине кѣте ле авемъ сѣнт де вїнз ла ачѣеа. Сз не зїтзмъ ампрежѣр ан тоате пѣрцїле, шї не вомъ анкредїнца, кѣм-кѣ методѣла шкоалелор ноастрѣ аѣ форт пѣнз акѣм іп рѣахі ампедекзторїѣ іар' нѣ ан-демнзторїѣ ла о кѣлтѣрѣ маї словоах шї маї аналтѣ. Амповорареа меморїеї кѣ апз-сарѣа анцелесѣлѣ шї а жѣдекзцїї тїнерїлор ачѣста есте карактерїстїка шкоалелор ноа-стрѣ. Че мїрарѣ дарѣ, дакз тїнѣрѣла сѣѣ жѣ-неле кѣм скапз дїнтр'ѣн класъ антр'алтѣла трѣнтѣще кѣрцїле шї класїчїї чѣї скѣмпї, акѣ-рор ѣл нѣма спїнїї іар' дѣлѣѣа нѣ о аѣ сїмцїт нїчї одаѣтѣ; шї ачѣла, карѣ арѣнкѣсѣ тео-лоѣїа моралѣ ан мѣрѣш, маї арѣ соцїї де-стѣї антр'алт анцѣаес. Кѣцї сѣнт карїї пе-трѣкъ шкоалеле тоате, фѣрѣ сѣ цїе оаре маї сѣнт алте кѣрцї де ачѣл фелїѣ, афѣрѣ де челе прѣскрїсѣ прїн класѣрї. Класїчїї, кар-рїї ар трѣвѣї сѣ не фїе чѣа маї скѣмпз хрѣнз пентрѣ мїнтеа шї інїма ноастрѣ нѣї прѣ-цїїм дїн дѣстѣла! Дар' сѣ ле лѣзѣмъ ачѣсте, кѣ сѣнт кам сѣпѣрѣчѣоасѣ. — Аѣтѣа зїк нѣ-маї, кѣмкз пе лѣнѣтѣ тоате скѣдерїле шї рѣ-чѣлаа че о авемъ асѣпра четїтѣлѣї де кѣрцї шї де алте фелїѣрї де скрїерї перїодїче, аѣ бенїт тотѣш тїмѣла, ан карѣ ѣн нѣмѣр марѣ дїн нацїоналїстїї сїмцѣскъ кѣ фѣрвїнцалѣ шї шїѣ де че авемъ трѣвѣнцѣ неапзратѣ. Кѣ-тева мїї де прѣоцї ромѣнѣїї, дїнтрѣ карїї — анѣмїт анлонтрѣ ампѣрѣцїї Авѣтрїї парѣ марѣ аѣ трѣкѣт шї прїн шкоале маї налте, кѣтева шкоале бѣне, кѣм есте Дїѣѣла шї Се-мїнарїѣла дїн Блаж кѣ 18 Профѣсорї алѣшї; карѣ маї вѣртос де ѣн жѣмѣтѣте де вѣак анкѣачѣ аѣ даѣт шї дѣ пѣнз асѣзѣї вѣрѣацїї вѣрѣнїчїї ан тоате пѣрцїле шї ла тоатѣ ромѣнїмеа; аша шї Гїмназїѣла де ла Бѣїѣш ан Ынгарїа, шкоалеле дѣла Аѣрад шѣл. Дар' ан Бѣковїна шї ан челе дѣз провинцїї? О мѣлїме де вѣрѣацїї атр'алте пласе кѣм — ка сѣ тѣ-чѣмъ де кѣцїва вѣпїскопї кѣ рѣнѣз адедѣрат апогѣолеаскѣ — дерѣгѣторїї полїтїчѣїї, доф-торїї, осташї; ачѣїїа парѣ марѣ сїмцѣскъ че не трѣвѣ невоїндѣсе деодатѣ а шї кѣѣта мїжлоачѣ де ажѣторїѣ. Че ѣ маї мѣлт? Ан-тѣш Фрѣмоаселе ноастрѣ аѣ анчѣпѣт сѣ спрїжонѣаскѣ антрѣпрїндѣрїле челе фолосїтоаре! Де алтѣ парѣ іарѣ — прѣкѣм дѣла анѣла ноѣ анкѣачѣ мѣ анкредїнцаїѣ — вѣдемъ ѣнїї вѣрѣ-бацїї кѣ челе маї грѣле слѣжѣ ампрежѣрацїї а нѣшї прѣѣѣта а сѣ кѣпрїнде шї кѣ про-дѣчѣрїї лїтераре. Бїне есте Домнїї меї, аша

шї фачѣїї, марїї пїлде авѣцїї спрѣ ачѣстеа ан вѣрѣацїї вѣакѣрїлор! Тѣчїдїа, Зѣнофон, По-лївїе, І. Чѣзар аѣ форт ѣнерарї шї скрїїторїї тот деодатѣ. Чїчѣро ѣра де дїмїнеаѣа пѣнз сара кѣпрїне ан фортѣм кѣ трѣкїле рѣпѣ-влїчїї шї тотѣшї кѣте скрїерї немѣрїтоаре лѣсѣ ла лѣме! Плїнїе ѣра консѣла, Плѣтарѣ профѣсор. Бенїмъ маї анкѣачѣ Фрїдерїкъ чѣла марѣ Країѣла Борѣїї чѣтеа сїнгѣр жѣлѣрїле сѣпѣшїлор сѣї, шї тотѣш іаѣ рѣмас тїм-пѣ ка сѣ скрїе шї кѣрцїї де мѣлт прѣѣѣ. Профѣсорїї прїн Франца шї Цѣрманїа кѣ-прїншїї кѣ челе маї грѣле катѣдре, даѣ ла лѣме лѣкѣрѣрї класїче немѣрїтоаре. Антрѣ а-дѣвѣр сѣ парѣ, кѣмкз грѣѣтѣцїїле ѣнїї дерѣ-гѣторїї даѣ пѣтере дѣхѣлѣї оменѣск, шї не-грѣшїт кѣмкз одїхна прѣа мѣлтѣ шї комо-дїтѣтеа нѣ есте бѣнѣ; ѣа молѣшеѣе, лѣнѣ-ѣеѣе пѣтерїле мїнцїї ка шї апа сѣтѣтѣтоаре.

Сѣрѣчїа оар прїчїнѣї чїнева де чѣа маї марѣ пѣдекз а спорїреїї ноастрѣ. Вѣте аша; дар' оаре ѣнде сѣ афлѣ омѣла ачѣла, карѣ дѣпѣ че кїелѣѣеѣе сѣме пентрѣ трѣпѣла сѣѣ, сѣ нѣшї цїе дѣхѣла вѣрѣнїк де дої трѣї гал-вїнїї, карѣ ар авѣа сѣї жѣрѣѣаскѣ пе кѣрцїї шї пе алте мїжлоачѣ трѣвѣнцѣоасѣ спрѣ амѣл-цїреа кѣноцїнцѣлор шї полѣїреа са?

Дѣпѣ ачѣсте тоате ар фі сѣ дѣекѣперїмъ ла Чїтїторїїї ношрїї шї планѣла дѣпѣ карѣ вомъ пѣрѣѣде лѣкѣрѣнѣ ла Новала ноастрѣ; дар' ачѣста анкѣ лѣснѣ ла ва афла орї чїне карѣ цїе кѣмкз ної сѣнтѣмъ анчѣпѣторїї ан патрїїле ноастрѣ шї воїмъ іарѣш парѣ марѣ анчѣпѣторїлор сѣ дѣмъ хрѣнз. —

Дѣпѣ кѣм ам форт анцїїнцѣат ла анчѣ-пѣтѣла анѣлѣї, ної вомъ ѣрма рѣгѣлат ода-тѣ пе сѣпѣтѣмѣнѣ кѣ дарѣа фїлор ноастрѣ амѣндоѣ пе кѣте о коалѣ; ансѣ дакз вомъ вѣдѣа, кѣмкз нѣмѣрѣла четїторїлор ношрїї сѣ амѣлѣеѣе, атѣнчїї вомъ ѣрма кѣ фѣѣа по-лїтїчѣаскѣ а о да де доѣ орї пе сѣпѣтѣмѣ-нѣ. Тот сѣѣт ачѣеаш кондїцїе фѣгѣдѣїмъ, кѣмкз вомъ анчѣпе о фїоцѣ кѣ лїтерѣ лѣ-тїнѣїї одаѣтѣ сѣѣ де доѣ орї пе лѣнѣ дѣ-пѣ сѣтѣрїле ампрежѣр, шї матерїїле де тї-пѣрїт анкѣ не вом сѣтѣдѣї але амѣѣнѣтѣцїї.

Тот деодатѣ пофїтїмъ пе д.д. Прѣнѣме-ранцїї, сѣ бїневоїаскѣ анѣ ажѣта ла жѣрѣеле ноастрѣ челе амповорѣѣтоаре трїмїцїндѣнѣ ба-нїї де прѣнѣмерѣцїе кѣт маї ан граб.

Прѣнѣмерѣцїа сѣ поате фачѣ ан тоате провинцїїле ла тоате дерѣгѣторїїле де постѣ.

Анцїїнцѣрїї де фелїѣрїмїї де вѣнѣѣрїї шї кѣмпѣрѣрїї, арѣнде шї алтеле анкѣ прїїмїм ан Фѣѣа ачѣста, пентрѣ карѣ сѣ ва пѣтїї кѣте ѣн крѣїцарїѣ де арѣїнт пе ѣн рѣнѣ тїпѣрїт.